



ADVOKATEN

Medlemsblad for Det danske Advokatsamfund

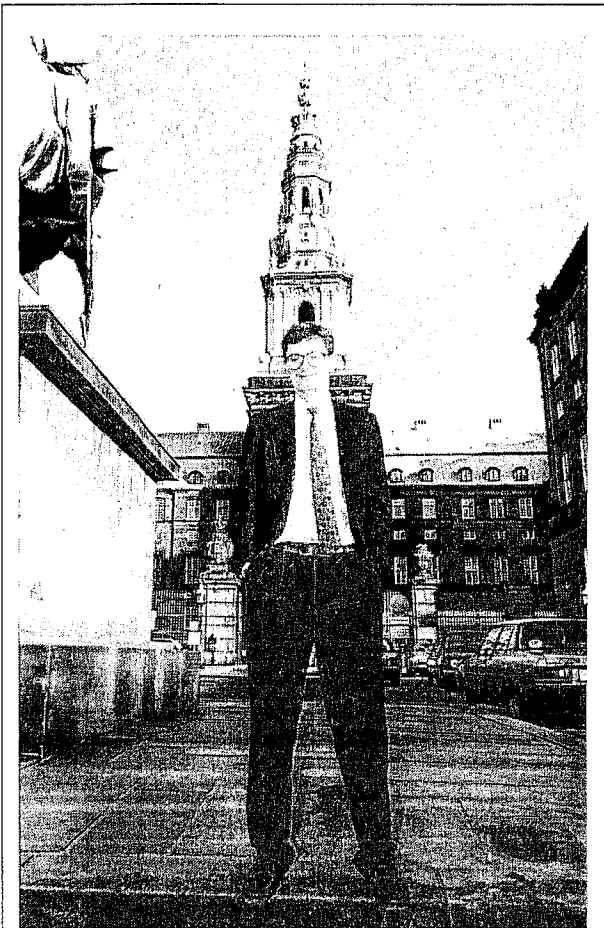


Foto: Jan Cavling.

Mediernes ansvar - og politikernes

Siden medieansvars-udvalget i august sidste år udgav sin omfattende betænkning, har diskussionen om presens ansvar været genstand for en til tider følelsesladet offentlig debat. Om få dage vil der formentlig blive fremsat et lovforslag, som skal erstatte den eksisterende lovgivning på området – som stammer fra 1938.

Debatten har navnlig fokuseret på spørgsmålet om et særligt udgiveransvar, nærmere bestemt om udgivelsen af et masse-medie skal kunne pålægges bødeansvar for indholdet af et skrift eller en udsendelse, selv om den pågældende ikke handler forsætligt eller uagt-somt.

Leder af justitsministeriets ministersekretariat, Claes Nilas (billedet) har fulgt arbejdet med betænkningen på tæt hold, og skriver i denne udgave af ADVOKATEN om tankerne bag det kommende lovforslag.

Medieansvars-udvalget mener bl.a. at radio- og TV-stationer bør omfattes af et ansvarssystem, som det vi i dag kender fra de trykte medier – her sigtes der navnlig til anonymitets-begrebet og ansvaret ved direkte transmissioner.

Et af de mest omdiskuterede elementer i betænkningen er ønsket om at kunne sætte mere markant ind over for krænkelse navnlig af privatlivets fred – et forhold medierne som bekendt forholder sig meget forskelligt til.

Enkeltmandsvirksomhed kan godt omdannes til aktieselskab
Af advokat John Peter Andersen side 47

Rigsadvokaten med i nyt kursus om menneskerettigheder side 49

Ny bog om familieret
Anmeldt af advokat Grethe Laursen side 50

Valg af edb-system
Af advokat Hans Bekkevold side 53

Time-share og skødesalær side 57

Hvad er Retslægerådets opgave?
Af embedslæge Erling Segest side 58

Enkeltmandsvirksomhed kan godt omdannes til aktieselskab

Af advokat John Peter Andersen, Aalborg

Advokat Preben Bang Henriksen udtrykker i ADVOKATEN nr. 1/1991 utilfredshed med, at enkeltmandsvirksomhed ikke kan omdannes til A/S. I svar sammesteds forklarer Advokatrådets formand Niels Fisch-Thomsen om baggrunden for den løsning, som spørgsmålet om advokatvirksomhed i selskabsform har fundet i den nye RPL § 124.

Rent bortset fra – som Niels Fisch-Thomsen erindrer om – at det er såre uretfærdigt at anskue anpartsselskabet som mindre lødigt end aktieselskabet (anpartsselskabsformen er i virkeligheden en særdeles smidig og enkel selskabsform, der på flere punkter har fortrin at byde på fremfor aktieselskabsformen) – er det et spørgsmål, om Preben Bang Henriksen har ret i sin opfattelse. Kan eneadvokaten ikke få sit aktieselskab ved en smule omtanke og medarbejderplanlægning? Jeg tror det.

Den eneste forhindring, der rejser sig for eneadvokatens benyttelse af aktieselskabsformen, er at finde i aktieselskabslovens § 49, stk. 1, hvorefter et aktieselskab mindst skal have en bestyrelse på 3 medlemmer – vel at mærke udover de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer. Selskabslovene er uden videre overført på advokatselskaber i den udstrækning, hvor selskabslovenes regler ikke direkte er fraveget ved de bestemmelser, der nu findes i justitsministerens bekendtgørelse nr. 824 af 10.12.1990 om advokatselskaber. Det fremgår af bekendtgørelsens § 1.

Hvad forhindrer, at eneadvokaten – efter omdannelsen til aktieselskab eneaktionæradvokaten – sammensætter en bestyrelse bestående af sig selv og hans to ansatte advokater? Retsplejelovens § 124, stk. 3 begrænser den kreds af personer, der kan være medlemmer af bestyrelsen i et advokatselskab. Begrænsningen går ud på, at bestyrelsesmedlemmerne aktivt skal drive advokatvirksomhed i selskabet (eller i dets moderselskab eller datterselskab). Den eneste undtagelse herfra er bestyrelsesmedlemmer, der er medarbejdervalgte i overensstemmelse med selskabslovens regler om medarbejderrepræsentation i bestyrelsen. Det er der ikke tale om, hvis man tænker sig, at eneadvokaten i kraft af aktiebesiddelse og i smuk forståelse med de to ansatte advokater stemmer dem ind i bestyrelsen.

Kan der rejses tvivl om, hvorvidt ansatte advokater, der ikke samtidig er medejere i advokatselskabet, aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet? Måske. Udtrykket "aktivt driver advokatvirksomhed" kan give næring til en vis fortolkningsusikkerhed om, hvorvidt man med udtrykket ikke alene sigter til indholdet og omfanget af advokatens metier, men også til hans status i advokatselskabet. Usikkerheden kan finde grobund i bekendtgørelsens § 12, der bestemmer, at repræsentation for en advokat på advokatselskabets generalforsamling alene kan ske ved en fuldmægtig, der – som det hedder – "selv skal være selvstændigt virkende advokat." I bemærkningerne til denne bestemmelse får man alene oplyst, at baggrunden for dette særlige kvalifikationskrav til fuldmægtigen er hensynet til at sikre selskabet mod uvedkommende interesser, hvorfor hvervet som fuldmægtig for en selskabsdeltager i et advokatselskab således ikke kan varetages "... af en advokat, der er ansat i en virksomhed."

Med dette synspunkt, at et ansættelsesforhold skulle anfægte fuldmægtigens mulighed for at disponere frit af enhver selskabet uvedkommende interesse – et synspunkt, der synes for vidtgående al den stund fuldmagtsgiver jo blot kan binde mandaten i form af en fuldmagt efter Aftalelovens § 13 – kan man godt komme i tvivl om, hvorvidt sprogbrogen "selvstændigt virkende advokat" skal ses som en speciel parafrasering af vendingen "aktivt driver advokatvirksomhed". Med andre ord, om man med denne vending er gået ud fra, at udtrykket "aktivt driver advokatvirksomhed" alene omfatter den selvstændigt virkende advokat – ved selskabsomdannelsen konverteret til aktie- eller anpartsejer – og ikke den i advokatselskabet ansatte advokat, der ikke samtidig er medejer.

I lovens forarbejder er der imidlertid intet holdpunkt for en sådan indskrænkende fortolkning. Tværtimod bærer forarbejderne præg af, at man med udtrykket "aktivt driver advokatvirksomhed" alene har sigtet til advokatens traditionelle virkefelt og har villet markere en modstilling – nemlig med ordet "aktivt" – til den advokat, der f.eks. på grund af sygdom er henvist til en passiv rolle i selskabet og

derfor må tåle en suspension af stemmerettighederne på sin aktiepost, jfr. bekendtgørelsens § 10 og 13, samt til andre passive besiddelser beroende f.eks. på dødsfald eller deponering af bestalling.

For det første indeholder bekendtgørelsens § 10, stk. 1 i sig selv en forudsætning om, at den ansatte advokat udmærket kan være aktivt virkende advokat i selskabet og derved være berettiget til at besidde aktier i selskabet. Den syge eller alderstyngede advokat kan nemlig opretholde ejerskabet til sin aktiepost, hvis han genoptager erhvervsmæssig virksomhed "som selvstændig eller ansat", såfremt han derved på ny aktivt driver advokatvirksomhed i advokatselskabet, jfr. § 10, stk. 1, 2. pkt.

For det andet må advokatgerningen betragtes i nær sammenhæng med Retsplejelovens almindelige regler for advokatvirksomhed, hvorefter f.eks. møderetten for byretten ikke berøres af den pågældendes ansættelsesforhold, jfr. UfR 1989.591 HKK – en betragtningsmåde, der klart er videreført i forarbejderne til Retsplejelovens § 124, hvor man netop af den grund er gået ud fra, at den ansatte advokats arbejdsgiver, hvis der er tale om en juridisk person, må opfylde kravene til et advokatselskab, medmindre der er tale om et berettiget mandatforhold (bemærkningerne til lovforslaget s. 14, sp. 2).

Den velvillige principal

For det tredje går forarbejderne i forbindelse med ansvarsspørgsmålet i advokatselskaber øjensynligt uden videre ud fra, at den ansatte advokat kan udøve "... sin advokatvirksomhed gennem et advokatselskab" (bemærkningerne til lovforslaget s. 20, sp. 2).

For det fjerde har spørgsmålet om ansatte advokaters bestyrelsesmedlemskab været drøftet en hel del forud for loven, navnlig på baggrund af Advokatrådets forslag til en bekendtgørelse om advokatselskaber (trykt i "den lille blå" fra 1988). I bekendtgørelsesforslaget § 9 foreslog man nemlig, at flertallet af bestyrelsesmedlemmer i advokatselskaber også skulle være aktionærer i selskabet. Forslaget genfindes ikke i justitsministerens bekendtgørelse, hvilket er forståeligt, eftersom den velvillige principal jo nok ikke vil finde det uoverkommeligt at tilstå sin ansatte advokat en symbolsk 100 kroners aktie, hvis det måtte være billetprisen til en bestyrelsespost, som principalen gerne ser, at den ansatte advokat skal beklæde. Det kan tilmed gøres uden fare, idet den ansatte advokat er afskåret fra at bevare sin aktiebesiddelse efter fratreden – advokater i andre advokatselskaber, der ikke er koncernforbundet med

advokatselskabet, må ikke eje aktier i advokatselskabet, jfr. RPL § 124, stk. 3, nr. 1.

For det femte forekommer det kunstigt i relation til kriteriet om aktivt at drive advokatvirksomhed, at de ikke-medejende ansatte advokater skulle falde uden for afgrænsningen. Den selvstændige advokat, der overgår til selskabsform, bliver jo i kraft af omdannelsen også selv forvandlet til en ansat advokat i selskabet, uden at dette statusskifte fra selvstændig erhvervsdrivende til almindelig lønmodtager (med et passende fikseret vederlag) i loven ses tillagt nogen betydning for karakteren af hans virksomhed. "Det må betyde, at udsagnet i bemærkningerne til bekendtgørelsens § 12 om "... en advokat, der er ansat i en virksomhed" retteligt skal tolkes sådan, at begrebet virksomhed alene omfatter ikke-advokatvirksomhed. Adgangen til at repræsentere en advokat på en generalforsamling må således stå åben for ansatte advokater i advokatselskaber – medejere eller ikke – og for selvstændige advokater i interessentskaber og enkeltmandsvirksomheder."

Det er sandt, at den eneadvokat, der kun er sig selv og som ikke har ansatte advokater, må give afkald på at benytte aktieselskabsformen. Der mangler ganske enkelt lovlige bestyrelsesemner. Det problem kan advokaten ikke omgå ved at indlemme et par sekretærer i bestyrelsen. De ikke-advokater, der ved RPL § 124, stk. 4 er tillagt adgang til bestyrelsen, er alene medarbejdere, der er medarbejdervalgte i medfør af selskabslovens ordning om selskabsrepræsentation. I relation til RPL § 124, stk. 4 vil det ikke være lovligt at indfri antalskravet i aktieselskabslovens § 49, stk. 1 ved en ad hoc-udvidelse af medarbejderrepræsentationen, idet den lovbundne medarbejderrepræsentation repræsenterer en enkeltstående fravigelse af kvalifikationskravet til bestyrelsesmedlemmerne i et advokatselskab. En aftalebestemt fravigelse i videre omfang vil stride mod hele grundtanken om at værne advokatselskabets uafhængighed af uvedkommende interesser.

Eneadvokaten med den ene ansatte advokat og de 10 sekretærer må glemme aktieselskabet eller ansætte en ekstra advokat. Så har han en chance for at forsmå det lille kvikke ApS og i stedet føre banneret med det eftertragtede A/S. ■